

ILMAILUMUSEO NOUSEE SIIVILLEEN

Ilmailumuseon johtajan Yrjö Toivasen haastattelu 6.2. 1996 (Petteri Pietiläinen)

Viime vuosina Ilmailumuseo on onnistunut laajentamaan toimintaansa lamasta huolimatta. Miten tämä museo on onnistunut siinä, missä moni muu museo on epäonnistunut? Uudet rakennushankkeet, yhteistyö muiden tekniikan alan museoiden kanssa ja valtakunnallisen erikoismuseon aseman saavuttamiseksi perustettu Ilmailumuseosäätiö ovat tehneet Ilmailumuseosta aktiivisen, kehityksen kärjessä olevan museon. Ilmailumuseon johtaja Yrjö Toivanen on kuulunut Ilmailumuseon henkilökuntaan vuodesta 1989 lähtien ja toiminut museonjohtajana 1. joulukuuta 1993 alkaen.

– Millainen museo Ilmailumuseo on verrattuna muihin museoihin? Mitkä ovat sen erikoispiirteet?

– Ilmailumuseo on liikenteen alan erikoismuseo. Samalla se on myös teknillisen alan museo, ja kuulummekin teknillisten museoitien yhdistykseen. Meillähän koneet vievät hyvin paljon enemmän tilaa kuin muiden museoiden näyttelyesineet, joten tilojen riittävyys ja niiden lämmitys ovat ehkä vielä suurempi huolenaihe kuin muissa museoissa.

– Minkälaista väkeä Ilmailumuseossa käy? Onko teillä tehty minkäänlaista kävijätutkimusta?

– Kyllä kävijätutkimuksia on tehty. Meillä käy vuodessa 21–23 000 kävijää, joista noin 13% on ulkomaalaisia ja 18% koululaisia. Täällä käy kaikenlaisia ihmisiä ihan laidasta laitaan, ei pelkästään asianharrastajia. Pääkaupunkiseudulla on tehty koululaisten keskuudessa mielipidetutkimus siitä, missä museossa he mieluiten kävisivät, ja Ilmailumuseo sijoittui sinne kärkipäähän.

– Onko tutkittu sitä, kuinka moni Helsinki–Vantaan lentoaseman matkustaja käy museossa?

– Ei voi sanoa, että lentomatrustajien käynti olisi kovinkaan runsasta. Kehittämisen varaa olisi esimerkiksi siinä, että saataisiin konetta vaihtavat matkustajat käymään täällä odotusaikananaan. Ne, jotka ovat viemässä tai tuomassa matkustajia kentälle, käyvät aika usein, ja erityisen ilahduttavaa on se, että vaihtokoneiden miehistöt käyvät täällä odotusaikananaan.

– Täällä käy siis paljon koululaisia. Onko Ilmailumuseolla mitään erityisesti lapsille tarkoitettua kohdetta?

– Ei varsinaisesti, mutta kaikki ryhmät, jotka tänne tulevat, saavat juuri sen ryhmän mukaan mitoitettua opastuksen. Koululaisten opastus kestää yleensä toista tuntia, ja siinä keskitytään niihin asioihin jotka heitä kiinnostavat. Meille on lähiaikoina tulossa Cessna, johon voi mennä sisään kokeilemaan miltä se tuntuu. Useimpiin koneisiin ei kuitenkaan voi päästää yleisöä vapaasti. Toukokuussa museossa järjestetään lasten

päivä, ja tarkoitus on, samoin kuin viime vuonna, päästää lapsia koneisiin valvotusti. Syksyllä meillä on, ensimmäistä kertaa vuosikautiin, Ilmailumuseoyhdistyksen jäsenistölle ja heidän perheilleen avoimien ovien päivä, jolloin myös pääsee tutustumaan sisälle koneisiin.

– Minkälaista materiaalia Ilmailumuseon kokoelmissa on?

– Meillä on 62 konetta, ja näyttelypinta-alaa on 3550 m². Tämä on Suomen suurin ilmailumuseo ja Pohjoismaissa poikkeuksellinen yleisilmailualan museo. Meillä on kaksi lentävää konetta, Wassmer WA54 Atlantic ja purje-kone Vasama. Wassmer Atlanticia käytetään lentonäytöksissä, ja yhdistyksen jäsenet saavat vuokrata sitä. Vasama on osallistunut vuosittain menestyksellisesti ”puukonekisoihin”. Kirjoja meillä on 16 000 kappaletta, lehtiä ja pienpainatteita 160 000 kappaletta. Valokuvia, negatiiv-

veja ja diakuvia meillä on 78 000. Tiloissamme sijaitsevat myös esimerkiksi Finnairin ja Ilmailuliiton arkistot, sekä Polyteknikkojen ilmailukerhon arkisto.

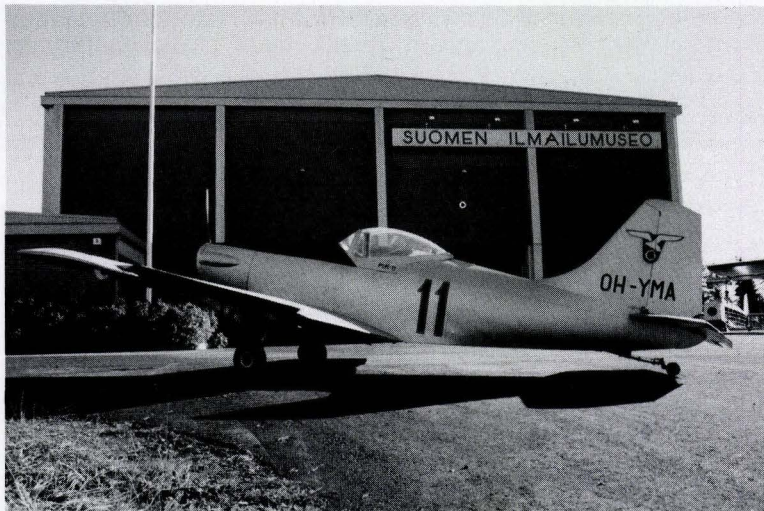
– Kuinka paljon tutkijat ja ilmailualan harrastajat käyttävät arkistoja?

– Arkistojen pohjalta tehdään jatkuvasti esimerkiksi yliopistotäsoista tutkimusta. Myös ilmailualan kirjallisuutta lainataan paljon. Viime syksynä meille valmistuivat uudet arkistotilat, joten pystymme helpommin järjestämään materiaalia ja saamaan sen paremmin tutkijoitte ulottuville. Seuraavaksi rakennetaan kirjasto, auditorio, uudet toimistotilat ja varastohalli. Myös uuden näyttelyhallin rakentaminen on suunnitteilla.

– Millaista näyttelytoimintaa Ilmailumuseossa tällä hetkellä on?

– Meillä on tietenkin perusnäyttely, ja lisäksi järjestämme vuosittain erikoisnäyttelyitä. Nyt meillä on meneillään ”Suomalaisia lentoasemia ennen ja nyt” -näyttely. Huhtikuussa alkaa ”Lentämistä ken pelkäisi” -näyttely, jonka teemana on lentoturvallisuus. Siinä esitellään yleisölle kaikkia niitä osatekijöitä, joista lentoturvallisuus koostuu, esimerkiksi lentoaseman rakennetta ja viestitekniikkaa. Tarkoituksena on osoittaa, että pelkästään lentäjä ei vastaa lentoturvallisuudesta, vaan koko lentoaseman ja koneiden henkilökunta yhdessä. Syksyksi on suunnitteilla ”Ilmailu kuvataiteena” -näyttely. Keskimäärin vuodessa järjestetään 5 – 6 näyttelyä sekä lisäksi tapahtumapäiviä. Perinteisesti meillä on ollut kirjallisuuspäivä maaliskuun lopussa, ja syksyisin ilmailuharrastepäivät, joissa esitellään lennokkeja, kirjallisuutta ja pienoismalleja sekä pidetään esitelmää. Näiden lisäksi on vielä paljon

muuta. Tämä on kaiken kaikkiaan hyvin elävä museo, erilaisia tapahtumia on jatkuvasti.

– Kuinka paljon Ilmailumuseossa on työntekijöitä? Onko Ilmailumuseo joutunut vähentämään työvoimaansa viime vuosina?

– Tällä hetkellä meillä on kuusi vakituista työntekijää, ja lisäksi tuntityöntekijöitä lähinnä apupäivystyksessä ja opastustehtävissä. Meillä on myös usein opiskelijoita, jotka haluavat suorittaa museotyön harjoittelujaksonsa Ilmailumuseossa. Työntekijöitä ei ole jouduttu vähentämään, vaan päinvastoin meillä on lisätty työntekijämäärää kuuteen, ja vielä olisi tarvetta yh-

delle museokoulutetulle konservاتورille. Nyt henkilökunnan määrä alkaa olla sopiva valtakunnalliselle erikoismuseolle. Arkistojen luettelointi ja järjestäminen on ollut nimenomaan se kysymys, joka on haluttu saada järjestykseen.

– Millaisia eri työtehtäviä Ilmailumuseon henkilökunnalla on?

– Kaikkea laidasta laitaan. Työnimikkeinä meillä on museonjohtaja, museomestari, toimistosihteri, arkistoavustaja, museoavus-

taja ja tutkimusavustaja. Hyvin tärkeää työtä tekevät myös vapaaehtoiset. Heissä on sekä asianharrastajia että ilmailualan työntekijöitä. Nämä vapaaehtoiset tekivät viime vuonna 4500 työtuntia. Tällä hetkellä ollaan entisöimässä vapaaehtoisvoimin ”Taivaankirpun” replikkaa, 1-paikkaista VA-2 Vampirea 50-luvulta ja Caudron C-60 alkeiskoulukonetta 20-luvulta.

– Ilmailuhan on hyvin kansainvälistä toimintaa. Millaiset ovat Ilmailumuseon kansainväliset yhteydet?

– Meillä on yhteyksiä perinteisesti Ruotsiin Lindköpingin ilmailumuseoon, sekä Venäjälle, Viroon, Norjaan ja Tanskaan. Yksi erit-

täin merkittävä seikka on, että Fédération d' Aviation Internationale (FAI) myönsi meille suositellun museon arvonimen pari vuotta sitten. Se on hyvänä esimerkkinä Ilmailumuseon kansainvälisestä arvostuksesta.

- Millä tavoin Ilmailumuseo pyrkii saavuttamaan tavoitteensa päästä valtakunnalliseksi erikoismuseoksi?

- Henkilöstön määrä ja koulutus on nyt nostettu sopivalle tasolle valtakunnallisen erikoismuseon tehtäviä varten. Arkistotilat on saatu asianmukaisiksi yleisön palvelua varten. Pahin ongelmamme on tietenkin saada tilat riittämään. Koneet ovat isoja ja vievät paljon tilaa. Lähitulevaisuudessa nämä isot hallit täytyy saada lämmitetyiksi, sillä varsinkin näin talvisaikaan kylmät hallit ovat kävijän kannalta ikäviä. Loppujen lopuksihan on valtion päätettävissä, missä järjestyksessä näitä erikoismuseoita Suomeen perustetaan.

- Miten Ilmailumuseo saa omat näkemyksensä ja suunnitelmansa esitetyksi valtion ja pääkaupunkiseudun päättäjille?

- Meillä on erittäin hyvät suhteet kaikkiin näihin tahoihin. Opetusministeriö jakaa vuosittain myönnettäviä erikoismuseoavustuksia, ja myös liikenneministeriö on avustanut meitä. Museovirastoon jokaisella suomalaisella museolla täytyy olla hyvät suhteet, koska se valvoo museoalan kehittymistä ja yleistä tasoa. Liikenteen alan erikoismuseoiden kanssa meillä on myös yhteistyötä. Vantaan kaupunki on suhtautunut myönteisesti rakennushankkeisiimme ja on mukana tässä perustettavassa Ilmailumuseosäätiössä. Espoon kaupunki on myös

antanut vuosittain avustusta. Helsingin kaupunki katsoo, että olemme nimenomaan vantaalainen museo, vaikka lentoasema onkin pääkaupunkiseudun yhteinen. Helsingillä on hyvin paljon omia museoita ja kulttuuritoimintaa tuettavanaan, joten se ei ole meidän toimintaamme osallistunut. Tämä on tietysti ymmärrettävää, mutta silti toivoisimme, että sieltäkin tukea tulisi. Ilmailumuseon omistus pohjahan on muuttamassa nyt, kun Ilmailumuseo säätiöitetään. Vantaan kaupunki, Ilmailulaitos, ilmavoimat, Finnair, Suomen Ilmailuliitto ja Valmetin lentokoneteollisuus ovat tämän kevään aikana ilmoittaneet osallistuvansa säätiöhankkeeseen. Tällä hetkellä Ilmailumuseon omistaa Suomen Ilmailumuseoyhdistys ry, joka koostuu yksityisistä Suomen kansalaisista. Säätiöittämisellä museo ja laajentamalla omistus pohjaa saadaan toiminta vankemmalle pohjalle. Tällä tavoin saadaan Ilmailumuseoyhdistyksen toiminta vireämmäksi, kun sen ei enää tarvitse yksin huolehtia museon ylläpidosta, ja siitä voisi tulla varsinaisesti ilmailuhistoriallinen yhdistys pääkaupunkiseudulle.

- Millainen museo Ilmailumuseo on 10 vuoden kuluttua?

- Toivoisin, että 10 vuoden kuluttua nämä rakennushankkeet ovat suunnilleen valmiit. Auditorio, kirjasto ja 3-halli olisivat valmiit ja varastotilat kunnossa. Kävijämäärä olisi vähintään 30 000 vuodessa, ja erikoismuseona tekisimme mahdollisimman hyvää ja kehittäväää työtä. Hallit olisivat lämpimät. Kaikki mahdollinen tieto olisi ATK:lla, erityisesti lehtileikkeet ja kuvamateriaali. Tiedot olisivat helposti yleisön saatavilla infopisteissä.